

EU na odmor bez dogovora o regulisanju tržišta električne energije?

Energetski problemi EU uskoro će se pogoršati

EU nije na putu ispunjavanja klimatskih ciljeva

## Klimatska politika određuje buduću EU vlast

kakvu bi ulogu klimatska i energetska politika mogla imati u zemljama članicama uoči izbora za Evropski parlament 2024., koji će se održati između 6. i 9. juna.



Novi teren za špekulante: Trgovina dozvolama za emisije

# SADRŽAJ

EU na odmor bez dogovora o regulisanju tržišta električne energije? .....	<a href="#">OVDE</a>
Oilprice: Bez subvencija, uglj nema budućnost .....	<a href="#">OVDE</a>
Rojters: Sukobi Evrope oko uglja mogli bi se proširiti i izvan Poljske .....	<a href="#">OVDE</a>
Ograničavanje prihoda tzv. inframarginalnih proizvođača struje toksično za sigurnost ulaganja .....	<a href="#">OVDE</a>
Energetski problemi EU uskoro će se pogoršati .....	<a href="#">OVDE</a>
EU: Veća ovlašćenja Agenciji za saradnju energetskih regulatora .....	<a href="#">OVDE</a>
Novi teren za špekulante: Trgovina dozvolama za emisije.....	<a href="#">OVDE</a>
Evropska energetska berza revidira kalendar aukcija emisionih dozvola .....	<a href="#">OVDE</a>
Emisije u EU će ponovo početi pad od ove godine nakon naleta pandemije .....	<a href="#">OVDE</a>
EU nije na putu ispunjavanja klimatskih ciljeva .....	<a href="#">OVDE</a>
Izveštaj: EU mora da smanji emisije za 90-95% do 2040. ....	<a href="#">OVDE</a>
EU odobrila 1,1 mlrd evra državne pomoći za skladištenje energije u Mađarskoj.....	<a href="#">OVDE</a>
ACER predstavlja trio publikacija o napretku i regulatornom tretmanu evropskih energetskih projekata .....	<a href="#">OVDE</a>
Energetski regulator traži od javnosti doprinos o novoj strategiji .....	<a href="#">OVDE</a>
Proizvodnja i potrošnja uglja u EU u porastu u 2022. ....	<a href="#">OVDE</a>
DOSIJE: Šta EU energetske politici donose novi parlamentarni izbori? .....	<a href="#">OVDE</a>

## EU na odmor bez dogovora o regulisanju tržišta električne energije?

**LUKSEMBURG** - Zemlje Evropske unije u ponedjeljak, 19. juna, nisu uspele da se dogovore oko planiranih novih pravila za tržište električne energije u bloku, nakon što su se sukobile oko predloga da se u okviru reforme produže subvencije za elektrane na uglj, kao i nastojanja da se prošire državne pomoći za druge elektrane. Ministri energetike EU na sastanku u Luksemburgu okončali su razgovore bez zajedničkog stava o reformama čiji je cilj da se izbegne ponavljanje lanjske energetske krize.



Foto: Credit Consilium

Razgovore je zakomplikovao kasni predlog Švedske, koja predsedava EU po principu rotacije, da se zemljama omogući da produže subvencije za elektrane na uglj putem mehanizama za kapacitete, kojima se plaća proizvođačima da drže kapacitete u stanju pripravnosti kako bi izbegli nestanci električne energije.

Pregovore će sada preuzeti ambasadori zemalja EU sa ciljem postizanja sporazuma do kraja ovog meseca.

Upitana o predlogu za uglj, švedska ministarka energetike Eba Buš (Ebba Busch) je rekla da bi osiguravanje stabilne proizvodnje električne energije Poljskoj, moglo pomoći i da podrži Ukrajinu rezervnom energijom.

Prema predlogu, Poljska, koja dobija oko 70% svoje energije iz uglja, mogla bi produžiti svoju šemu podrške za termoelektrane, potencijalno do 2028. godine.

Zemlje, uključujući Austriju, Belgiju, Nemačku i Luksemburg, usprotivile su se, rekavši da bi taj potez potkopao ciljeve Evrope u borbi protiv klimatskih promena.

Nacrt predloga, u koji je vidio Rojters, omogućio bi postojećim mehanizmima kapaciteta da privremeno ukinu ograničenje emisije CO2 (od 550 grama po kilovat satu proizvedene električne energije) omogućavajući elektranama na uglj da se aktiviraju ako nastane manjak kapaciteta s nižim emisijama ugljenika i ako Evropska komisija odobri izuzeće.

"Za neke od nas sigurnost znači tržište kapaciteta", rekla je poljska ministarka klime Ana Moskva (Anna Moskwa) ranije u ponedjeljak.

### DRŽAVNA POMOĆ

Ministri su se takođe borili da dogovore pravila koja regulišu državnu podršku za obnovljive i nuklearne elektrane, dok su Nemačka i Francuska bile u sukobu oko tog pitanja.



Foto: Evropski savet

Nemačka, Austrija i Holandija rekle su da bi dopuštanje državama da ponude postojećim elektranama, kao i novim, ugovore o električnoj energiji s državom po fiksnoj ceni moglo narušiti jedinstveno tržište EU.

"Ovo bi moglo dovesti do poremećaja tržišta gde bi veliki delovi mogli postati nefleksibilni, kao i do narušavanja jednakih uslova u pogledu cena u Evropi", rekao je na sastanku nemački ministar ekonomije i klime Robert Habeck (Habeck).

Diplomate EU rekli su da je zabrinutost usredsređena na potencijalnu upotrebu ovih subvencija za francuske nuklearne elektrane.



Francuska ministarka energetike Anjes Panije Rinašer (Agnes Pannier-Runacher) (Foto EPA-EFE) konstatovala je da poziv da se ograniči korišćenje takvih ugovora "ugrožava cilj sigurnosti snabdevanja i zaštite potrošača".

Predložena reforma tržišta električne energije u EU ima za cilj da cene električne energije učini stabilnijim. Kada se dogovore o zajedničkom stajalištu, zemlje moraju pregovarati o konačnom zakonu sa Parlamentom EU.

Najnoviji predlog bi takođe omogućio zemljama da do sredine 2024. uvedu nacionalne šeme, kako bi uzeli od nekih proizvođača električne energije deo neplaniranih prihoda ako cene električne energije porastu - potez koji podržavaju zemlje uključujući Grčku i Španiju.

## Oilprice: Bez subvencija, uglj nema budućnost

**LONDON** - Bez takvog finansiranja, elektrane na uglj bi prestale da rade jer bi samo sporadični rad u osnovi garantovao da električna energija koju proizvode neće biti konkurentna, posebno u kombinaciji s emisijskim dozvolama koje su operateri elektrana na uglj obavezni da kupuju od EU, ukazuje **Oilprice.com**.

Reforma tržišta električne energije ima za cilj da odvoji cenu električne energije u celoj Evropskoj uniji od cene prirodnog gasa i umesto toga je veže za cenu električne energije koju proizvode vetroelektrane i solarne instalacije.

Ideja je da se cene na duži rok zaključaju u okviru ugovora o kupovini električne energije s preduzećima i takozvanih ugovora o razlikama s vladom kako bi se izbegao skok koji su Evropljani videli prošle godine.



Predlog Švedske (Foto Recharge: Švedska ministarka energije Eba Buš), međutim, mogao bi poremetiti dogovor jer neke vlade EU veruju da je nastavak finansijske podrške energiji iz uglja u suprotnosti sa neto nultom agendom EU.

U isto vreme, neke članice EU, poput Poljske i Bugarske, oklevale su da zatvore svoje elektrane na uglj bez dovoljno alternativnih – i pouzdanih – proizvodnih kapaciteta koji bi ih zamenili.

## Rojters: Sukobi Evrope oko uglja mogli bi se proširiti i izvan Poljske

**LONDON** - Iako je Poljska evropska ekonomija koja najviše zavisi od uglja, daleko od toga da je ona jedina evropska država zainteresovana da produži radni vek svojih elektrana, piše **Rojters**.

Devet drugih evropskih zemalja oslanjalo se na ugalj za više od 10% proizvodnje električne energije u 2022. godini, uključujući Nemačku, Holandiju, Rumuniju, Tursku, Češku i Grčku.

Ovako širok geografski i razvojni raspon nacija jasno daje do znanja da će pregovarači Evropske unije morati da gledaju dalje od Poljske kada traže podršku za mere koje postepeno ukidaju upotrebu uglja u regionu.



Nemačka ima najveći broj elektrana na ugalj u Evropi, sa 53 postrojenja koja su uključena u sistem EU za trgovinu emisijama (EU ETS), pokazuju podaci analitičke firme Ember.

Nemačka je takođe najveći ukupni emiter ugljendioksida u Evropi, ispuštajući nešto više od 180 miliona tona CO<sub>2</sub> i ekvivalentnih gasova iz uglja koji daje toj zemlji 31% električne energije u 2022. godini.

Možda iznenađujuće, Nemačka je bila ključni protivnik predloga subvencija za ugalj na minulom sastanku ministara energije EU, ali kao najveća evropska ekonomija, ima najdublje raspoložive fondove vladinog finansiranja za napore u energetskej tranziciji.

Nasuprot tome, Poljska je u lošijoj poziciji za brzu rekonstrukciju energetskeg sektora.

Poljska ima drugi najveći broj TE na ugalj u EU ETS sistemu (42), drugi je najveći zagađivač iz uglja (125 miliona tona CO<sub>2</sub> 2022.), ali ima manje od polovine nemačkog bruto domaćeg proizvoda po glavi stanovnika.

To znači da bi svako brzo zatvaranje elektrana na ugalj u Poljskoj moglo izazvati ozbiljnu ekonomsku štetu osim ako se u isto vreme ne uključi srazmerna količina čiste energije, što je veliki izazov s obzirom na visoke troškove.

Druge zemlje istočne i južne Evrope takođe predstavljaju težak test za kreatore evropske energetske politike.

Češka ima 19 elektrana na ugalj u EU ETS-u koje su ukupno emitovale 34 miliona tona CO<sub>2</sub> u 2022. Ona se oslanjala na ugalj za 43% električne energije u 2022. godini.

Bugarska, koja je prošle godine zavisila od uglja za 42% električne energije, ima pet elektrana u EU ETS koje su prošle godine emitovale 23,8 miliona tona.

Turska, koja nije članica EU i stoga ne učestvuje u EU ETS, oslanja se na ugalj za više od trećine svoje električne energije i procenjuje se da ima 77 elektrana na ugalj u zemlji,.

Slovenija i Rumunija takođe imaju veliku zavisnost od uglja, dok su čak i bogatiji zapadnoevropski šampioni razvoja čiste energije, kao što su Holandija i Italija, nedavno bili primorani da povećaju udeo uglja u proizvodnji električne energije zbog previranja na tržištu gasa.



## Ograničavanje prihoda tzv. inframarginalnih proizvođača struje pokazalo su se toksičnim za sigurnost ulaganja

**BRISEL** - Grupa ključnih aktera na tržištu električne energije u Evropskoj uniji objavila je 22. juna zajedničku izjavu u kojoj traže od država članica da prestanu sa odugovlačenjem ukidanja hitnih intervencija na unutrašnjem tržištu električne energije, izražavajući posebno protivljenje ograničavanju prihoda tzv. inframarginalnih proizvođača na 180 evra po megavat-satu – usvojenu zbog energetske krize prošle godine.



eurelectric



Potpisnici zajedničke izjave su Eurelectric, udruženje evropskih proizvođača električne energije, EFET, udruženje evropskih trgovaca električnom energijom, kao i udruženja proizvođača solarne i energije vetra u EU – Solar Power Europe i Wind Europe.

Prema njima, ograničenje tržišnih prihoda inframarginalnih proizvođača električne energije pokazalo se toksičnim za sigurnost ulaganja u proizvodne tehnologije obuhvaćene tom merom. Takođe zahtevaju:

- Smanjenje broja potpisanih Ugovora o kupovini električne energije (PPA)
- Smanjenje ulaganja u proizvodnju energije vetra tokom 2022. godine
- Smanjene mogućnosti zaštite i
- Smanjenje interesa potrošača za dugoročne ugovore o ceni električne energije.
- 

U pismu se konkretno ukazuje da su pomenute mere rezultirale su sa 21% manje potpisanih PPA ugovora u 2022. u odnosu na 2021. i ulaganja od svega 17 milijardi evra u nove kapacitete energije vetra – najniže od 2009. godine.

Zajednička izjava dalje uključuje poziv državama članicama da u opštem pristupu uspostave jasne i stroge kriterijume u slučajevima proglašenja regionalne krize cena električne energije.

Potpisnici upozoravaju da bi nastavak ograničavanja prihoda tzv. inframarginalnih proizvođača i nedostataka u okviru koji se primenjuje na vanrednu krizu cena električne energije smanjio konkurentnost EU u ulaganjima u čistu energiju, čime bi uticao na integritet unutarnjeg tržišta energije i doveo evropsku energetska tranziciju u opasnost.

Potpisnici zahtevaju da se do 30. juna ove godine prekine sa primenom vanrednih intervencija EU na tržištu električne energije i ograničenja prihoda inframarginalnih proizvođača u nacionalnom zakonodavstvu kako je propisano pravom EU.

Potpisnici takođe traže usvajanje jasnih i strogih kriterijuma za rešavanje regionalne krize cena električne energije i da se u reformu dizajna ovog dela energetskog tržišta EU ne predviđa ugrađivanje inframarginalnih ograničenja prihoda.

## Energetski problemi EU uskoro će se pogoršati



**LONDON** – Veliko je pitanje koliko će dugoročno odvajanje Evropske unije od ruske energije biti podnošljivo, piše u analizi od 25. juna britanski portal **UnHerd**.

Evropska unija je ekonomski gigant koji ima problema sa energijom. Udeo u svetskoj proizvodnji nafte je manji od 0,4%, prirodnog gasa 2,3%, a uglja samo 3,8%.

Optimisti bi mogli reći da će ova fosilna goriva ionako uskoro biti zamenjena obnovljivim, ali nažalost električna vozila, solarni paneli i vetroturbine zahtevaju više resursa nego samih tehnologija.

Neophodni minerali i retke zemlje koje ih poseduju su jednako retki u Evropi kao ugalj, nafta i gas, pa kakve god koristi doneli obnovljivi izvori energije (OIE), geopolitička nezavisnost neće obuhvatiti i energetska, konstatuje ovaj medij.

EU je shvatila problem i sada traži veću autonomiju u energiji, hrani, vodi i sirovinama. Evropljani, međutim, takođe otkrivaju da će biti gotovo nemoguć zadatak istovremeno težiti autonomiji u ovim oblastima uz podsticanje svoje zelene agende - koja zahteva manje proizvodnje energije, manje poljoprivrede i manje rudarstva.

Zaista, prošle nedelje je Evropska opservatorija za klimatsku neutralnost upozorila da je EU trenutno na putu da propusti svoj cilj klimatske neutralnosti 2050. Većina zemalja i dalje donosi stroge zabrane eksploatacije škriljaca, a pre samo nekoliko dana holandska vlada je zatvorila gasno polje Groningenu, najveće u EU.

Osim toga, Brisel – pod pritiskom Nemačke – nastavlja da zateže oko prihvatanja nuklearne energije, koja bi mogla doneti određeno olakšanje zavisnosti od gasa za proizvodnju električne energije.

Takođe nije jasno kako će prisiljavanje francuskih, holandskih i irskih farmera da smanje stoku zbog ekoloških ciljeva povećati evropsku sigurnost na polju hrane. Isto se odnosi i na ambiciozni „Zakon o obnovi prirode“, koji su neki članovi Evropskog parlamenta kritikovali zbog njegovog potencijalno negativnog uticaja na evropsku poljoprivredu.

„Ponekad se čini kao da EU pati od kolektivnog slučaja kognitivne disonance, jer je u suprotnom teško objasniti kako Brisel planira „obnoviti prirodu“ i pozivati na više rudarenja, a da ne vidi kontradikciju. Jednostavno ne postoji način da se istovremeno postignu oba cilja. U jednom trenutku EU će morati doneti odluku, jer ne može večno petljati“, zaključuje **UnHerd**.

## EU: Veća ovlašćenja Agenciji za saradnju energetske regulatora



**BRISEL** - Savet Evrope je 19. juna usaglasilo svoj stav (opšti pristup) o predlogu uredbe o integritetu i transparentnosti veleprodajnog energetskeg tržišta (REMIT).

Predlog ima za cilj da podrži otvorenu i poštenu konkurenciju na evropskim veleprodajnim energetskeim tržištima, zabranom trgovanja zasnovanom na povlašćenim informacijama i odvraćanjem od tržišne manipulacije, piše portal Saveta, [consilium.europa.eu](http://consilium.europa.eu).



Ebba Busch, švedska ministarka energetike, zemlje koja trenutno predsedava Savetom, rekla je da je predlog o REMIT-u deo šire reforme dizajna tržišta električne energije u EU. Preostali delovi reforme, koji imaju za cilj da cene električne energije učine manje zavisnim od promenljivih cena fosilnih goriva i zaštite potrošače od skoka cena i ubrzaju primenu obnovljivih izvora energije i poboljšaju zaštitu potrošača, biće dogovoreni u kasnijoj fazi, dodala je ona.

Glavne promene koje donosi Savet su jasniji i oštrij zahtevi za učesnike na tržištu u EU koji borave u trećoj zemlji.

Savet se složio da poveća ulogu Agencije za saradnju energetske regulatora (ACER) u istragama značajnih prekograničnih slučajeva u borbi protiv kršenja REMIT-a.

Savet je uravnotežio ova nova ovlašćenja jačanjem uloge nacionalnih regulatornih tela (NRA) kako ACER ne bi vršio svoja istražna ovlašćenja ako NRA sprovode, ili su već sprovele istragu zasnovanu na istim činjenicama. Inspekcije na licu mesta bi se obavljale u bliskoj koordinaciji i saradnji sa nacionalnim vlastima pod određenim uslovima.

Savet je takođe dodao fleksibilnost u pogledu izricanja administrativnih kazni od strane država članica. Sadrži listu kriterijuma za određivanje kazni i daje državama članicama mogućnost da odrede niže kazne.

### Sledeći koraci

Opšti pristup će poslužiti kao mandat za pregovore sa Evropskim parlamentom o konačnom obliku zakona. Ishod pregovora morali bi formalno usvojiti Evropski savet i Parlament.



## Novi teren za špekulante: Trgovina dozvolama za emisije



**LONDON** – Ako ste investitor na tržištu ugljenika, pomažete li planeti? Ili ste samo nemilosrdni špekulant, pita u analizi od 19. juna londonski *Financial Times*?

Od 2021. godine, maloprodajnim investitorima iz Velike Britanije bilo je moguće da kupuju na berzi fondove koji prate cenu ugljenika u sistemu trgovanja emisijama u EU. Zahtevom od zagađivača da imaju dozvole za emisiju tone ugljendioksida, (eng. skrać. EUA) ideja je da kako cena EUA raste, kompanije budu podstaknute da smanje emisije, na primer, ulažući više u obnovljive izvore energije. Kompanije kojima nisu potrebne njihove dozvole – zato što emituju manje – mogu ih slobodno prodati na otvorenom tržištu i tu se pojavljuju špekulanti.



povezan sa cenom ugljenika je da se očekuje da će ona rasti.

Dva glavna fonda dostupna su maloprodajnim investitorima iz Velikoj Britaniji: WisdomTree ETC i SparkChange ETC.

Motiv investitora za kupovinu fonda koji je

EU planira da izda manje EUA u narednim godinama s namerom da podigne cenu do te mere da utiče na odluke energetske kompanije i drugih zagađivača o kapitalnim izdacima - i da smanji broj besplatnih dozvola koje je podelila da bi smirila industriju. Takođe planira da proširi šemu kako bi pokrila više sektora. Trenutno se uglavnom odnosi na elektroprivredu i energetski intenzivnu industriju.

Do 2030. očekuju da će u proseku cena EUA dostići 144 evra, prema anketi Carbon Pulsa, iako predviđaju samo 102 eura do 2025. - što nije daleko od nivoa postignutog u februaru 2023.

Oscilacije su velike — informativni list fonda SparkChange pokazuje da su, na primer, cene EUA porasle za 28,5 posto u 2020., dok je volatilnost bila više od 51 odsto. Prethodne godine, volatilnost je i dalje bila 41 odsto, ali je rast cena bio samo 1 odsto.

Cena EUA usko je povezana sa cenom gasa, koja je ovog meseca doživela ogroman porast od više od 100 posto, što je dovelo do odgovarajućeg skoka cena ugljenika sa 78 na 95 eura.

Za neke finansijske menadžere, ove oscilacije skidaju proizvode sa stola za maloprodajne investitore. „Ovi proizvodi su na neki način spekulativni, ne znamo šta će se s njima dogoditi, a oni su novi“, kaže Peter Slip (Sleep), viši portfolio menadžer u 7IM.

## Ali da li je bilo koji od ovih ETC-a održiva investicija?

SparkChange tvrdi da kao fond ima veći uticaj na životnu sredinu od fonda zasnovanog na fjučersima, jer zapravo drži EUA, uklanjajući dozvole sa tržišta, ograničavajući snabdevanje zagađivačima.

Slučaj održivosti WisdomTree ETC-a je malo drugačiji. Izveštaj sa činjenicama fokusira se na potencijal povrata koji je povezan sa slučajem povećanja cene ugljenika, pa konstatuje da je fond „dizajniran da investitorima obezbedi ukupnu izloženost prinosa na termenske ugovore o ugljeniku“.

Ono što može doprineti je uvođenje više likvidnosti na tržište, tvrdi WisdomTree: likvidnije tržište će u teoriji dovesti do boljih, efikasnijih cena. „Društveni trošak fjučers ugovora o emisijama ugljenika je prevelika proizvodnja CO2“, kaže se u svom investicionom slučaju za fond.

Ulaganje u tržišta ugljenika verovatno se neće svideti čistuncima održivosti na isti način na koji kupovina akcija naftnog giganta Shella, u nadi da će ga pritisnuti da brže smanji emisije, takođe nije privlačna. Neki investitori više vole da ih naftne i gasne kompanije uopšte ne ukalaju. Drugi mogu zauzeti stav da angažman na tržištu ugljenika može pomoći da se ono proširi.

Drugi to i dalje vide kao igru energetske tranzicije: ne morate ceniti održivost da biste videli da postoji dobra investicija u ovoj oblasti. Ali s obzirom da je cena još uvek povezana s regulatornim odlukama i da je tržište relativno nelikvidno i nestabilno, samo hrabri mali investitori bi se trebali usuditi da uđu.

## Evropska energetska berza revidira kalendar aukcija emisijih dozvola

**OSLO** – Evropska energetska berza (EEX) objavila je revidirani kalendar aukcija za emisijne dozvole za 2023. godinu (EUA) kako bi odražavao promene u količinama zbog propisa Evropske unije, saopšteno je 22. juna, piše **Rojters**.



Prilagođavanja počinju 3. jula i uključuju Instrument za oporavak i otpornost (RRF), privremeni instrument za prodaju dodatnih dozvola za prikupljanje mogućih 8 milijardi evra za mere za povećanje otpornosti EU na energetske krizu izazvanu ratom u Ukrajini.

To će rezultirati sa dodatnih 16.199.377 dozvola u 2023. godini, saopštio je EEX.

Istovremeno, količine aukcija između septembra i decembra biće smanjene kako bi se odrazile dozvole uklonjene iz rezerve za stabilnost tržišta (MSR), alata koji prilagođava dozvole u optičaju na osnovu stvarnih emisija iz prethodne godine.

Ovo smanjuje obim aukcija za 90.783.578 emisijskih jedinica, navodi se u odvojenom saopštenju Evropske komisije.

"Kao rezultat ažuriranja kalendara aukcija za 2023. godinu, EEX će 2023. prodati na aukciji ukupan obim od 517.587.000 EUA", navodi se.

## Emisije u EU će ponovo početi pad od ove godine nakon naleta pandemije

LONDON - Emisije ugljenika u EU mogle bi ponovo pasti od 2023. godine usled kontinuiranog rasta kapaciteta za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, ocenio je finansijski kolos Goldman Sachs.



Emisije u bloku porasle su za 9 posto od 2020. do 2022., podstaknute porastom potražnje za transportom nakon Covid-19 i značajnom prelaskom sa gasa na uglj u sektoru proizvodnje električne energije, objavila je američka investiciona banka.

Goldman Sachs očekuje da će povećanje kapaciteta proizvodnje iz obnovljivih izvora energije (OIE) – u kombinaciji s “održivijim” prelaskom s uglja na gas od 2025. – smanjiti emisije u EU za još 16 posto do 2030. godine.

„Posebno od 2025. godine, kada očekujemo da će sledeći talas globalnog rasta ponude LNG-om [tečnim prirodnim gasom] značajno povećati dostupnost“, rekli su Goldmanovi analitičari. Fjučers gasa Holandskog Fonda za prenos titula, referentni evropski ugovor, poslednji put se trgovao po ceni od oko 32 evra po megavat satu

u petak, 23. juna, nakon što je pao za oko 67 odsto od početka 2023.

Planom REPowerEU nastoji se povećati udio obnovljivih izvora u energetsom miksu EU na 45 posto do 2030. godine. To je više od trenutnog cilja bloka od 40 posto.

“Ovaj cilj može izgledati agresivno s obzirom na istorijski tempo rasta udela u obnovljivim izvorima energije u regiji”, navode u Goldman Sachs-u.



„Ali, verujemo da je to ostvarivo, imajući u vidu ubrzani tempo povećanja kapaciteta EU za OIE koji je uočen u novije vreme i rastuću političku podršku u regiji.“

Rekordnih 295 gigavata kapaciteta obnovljive energije dodato je širom sveta 2022. godine, što je za oko 10 posto više u odnosu na godinu pre, prema Međunarodnoj agenciji za obnovljivu energiju (Irena).

Osamdeset i tri posto svih novih kapaciteta prošle godine proizvedeno je iz obnovljivih izvora energije, navela je agencija sa sedištem u Abu Dabiju u svom izveštaju o statistici obnovljivih kapaciteta za 2023. objavljenom u martu.

## EU nije na putu ispunjavanja zacrtanih klimatskih ciljeva

**BRISEL** - EU će propustiti svoj cilj klimatske neutralnosti 2050. ako nastavi sadašnjom brzinom, upozorava Evropska opservatorija za klimatsku neutralnost (ECNO) – novi nevladin nadzornik klimatskih promena koji je zvanično pokrenut 26. juna.

U svom prvom izveštaju, koji je pregledao **Playbook** i koji će biti objavljen 26. juna, ECNO nalazi da je napredak u 10 od 13 ispitanih oblasti kao što su transport, način života, zgrade i poljoprivreda prespor, dok finansiranje tranzicije i uklanjanje ugljen dioksida idu u pogrešnom smeru.

ECNO takođe napominje da EU ne prikuplja potrebne podatke za praćenje napretka prema klimatskoj neutralnosti, što bi moglo ometati efikasnu implementaciju Evropskog zelenog dogovora.

ECNO poziva institucije EU da uspostave zvanični sistem praćenja, uključe stručne zainteresovane strane, poprave praznine u podacima i redovno ih ažuriraju, između ostalog.

Omiljeno čisto gorivo zelene industrije moglo bi zapravo usporiti napredak prema neto nuli, tvrdi novi izveštaj klimatske nevladine organizacije DeSmog. Analiza 147 odvojenih projekata koji se razmatraju za subvencije od strane Komisije pokazala je da je 57 posto dizajnirano tako da održava prirodni gas ili koristi plavi vodonik napravljen od fosilnih goriva. Još jedna trećina projekata ne isključuje to ili nema kredibilne planove za nabavku klimatski neutralnog zelenog vodonika.

Evropska komisija će u septembru objaviti sopstvenu procenu napretka u pogledu klimatske neutralnosti.

## Izveštaj: EU mora da smanji emisije za 90-95% do 2040.

**BRISEL** - EU će morati da smanji emisije za 90-95% do 2040. ako želi da dostigne svoj neto nulti cilj do 2050. godine, prema panelu naučnih savetnika koji usmeravaju blok o njegovoj klimatskoj politici.

U izveštaju od 14. juna, *Evropski naučni savetodavni odbor za klimatske promene* preporučio je da blok zadrži budžet za emisije gasova staklene bašte u granicama od 11-14 gigatona ekvivalenta CO<sub>2</sub> (Gt CO<sub>2</sub>e) od 2030-50.

Ovo dolazi u trenutku kada je Evropska komisija u procesu formulisanja pravno obavezujućeg cilja emisija za 2040. godinu. Evropski savet je postavio cilj da EU smanji emisiju stakleničkih gasova za najmanje 55 posto do 2030. godine, u poređenju sa 1990., i da postane klimatski neutralna do 2050. godine.

"Preporuke Savetodavnog odbora naglašavaju potrebu za hrabrim i transformativnim akcijama kako bi se postigla klimatska neutralnost do 2050. na način koji je i pošten i izvodljiv", rekao je Otmar (Ottmar) Edenhofer, predsednik odbora. "Da bi se to postiglo, EU bi trebalo da smanji emisije za 90-95% do 2040. godine, u odnosu na nivo iz 1990."

Evropski naučni savetodavni odbor za klimatske promene je da je procenio više od 1.000 scenarija emisija, identifikujući one koji su u skladu sa ciljem zadržavanja ograničenja globalnog zagrevanja na 1,5 stepeni Celzijusa.

"Uspostavljanje političkog okvira koji podstiče smanjenje emisija uz istovremeno podsticanje brzog povećanja uklanjanja ugljenika je ključni izazov za kreatore politike u narednim mesecima", rekao je Edenhofer.



## EU: 1,1 mlrd evra državne pomoći za skladištenje energije u Mađarskoj

BRISEL - Evropska komisija odobrila je 21. juna mađarsku šemu od 1,1 milijardu evra za podršku skladištima električne energije kako bi se potaknuo prelazak na neto nultu ekonomiju.

Šema je odobrena u okviru Privremenog okvira državne pomoći za krizu i tranziciju, koji je Komisija usvojila 9. marta 2023. za podršku merama u sektorima koji su ključni za ubrzanje zelene tranzicije i smanjenje zavisnosti od goriva u kontekstu ruskog rata protiv Ukrajine. Novi okvir menja i delimično produžava Privremeni krizni okvir, usvojen 23. marta 2022. kako bi se omogućilo državama članicama da podrže ekonomiju u kontekstu trenutne geopolitičke krize, koji je već izmenjen 20. jula 2022. i 28. oktobra 2022., prenosi komisija na svom portalu.

Mađarska je obavestila Komisiju, u okviru Privremenog kriznog i tranzicionog okvira, o planu za podršku instaliranju najmanje 800 MW/1600 MWh novih skladišta električne energije. Šema ima za cilj povećanje fleksibilnosti mađarskog elektroenergetskog sistema kroz podršku investicijama u skladište kako bi se olakšala nesmetana integracija visokog kapaciteta varijabilnih obnovljivih izvora energije u mađarski elektroenergetski sistem.

Mera će biti otvorena za kompanije aktivne u energetsom sektoru u Mađarskoj, sa izuzetkom finansijskih institucija. Takođe će biti otvoren za prekogranično učešće (tj. skladišta u susjednim državama članicama), u granicama raspoloživih prenosnih kapaciteta i uzimajući u obzir udeo obnovljivih izvora energije u energetsom miksu susjednih država članica. Sve tehnologije skladištenja će biti prihvatljive.

## ACER predstavlja trio publikacija o napretku i regulatornom tretmanu evropskih energetske projekata

LJUBLJANA - ACER, Agencija EU za saradnju nacionalnih energetske regulatora, objavio je 23. juna dva izveštaja i preporuku vezanu za energetske infrastrukturu u EU:

### Konsolidovani izveštaj o praćenju projekata od zajedničkog interesa (PCI) ([link](#))

Evropski projekti od zajedničkog interesa (PCI) su ključni prekogranični infrastrukturni projekti koji dodatno povezuju energetske sisteme zemalja EU i pomažu Evropi da postigne svoje ciljeve čiste energije. ACER-ov izveštaj o praćenju PCI-ja za 2023. pokazao je da ukupna investicija u PCI-je u 2023. iznosi 81,2 milijarde evra, što predstavlja povećanje od 10% u odnosu na 2022. godinu.

### Izveštaj o proceni ulaganja, proceni rizika i regulatornim podsticajima za projekte energetske mreže ([link](#))

ACER istražuje kako nacionalna regulatorna tela (NRA) ublažavaju rizike za promotere projekata i podstiču ulaganja u inovativnu, efikasnu i održivu energetske infrastrukturu. Izveštaj iz 2023. otkriva da se rizici operatora prenosnog sistema (OPS) prvenstveno rešavaju kroz zadane nacionalne mere ublažavanja.

### Nova preporuka za prekograničnu alokaciju troškova (CBCA) ([link](#))

CBCA se odnosi na deljenje efikasnih investicionih troškova PCI između zemalja na koje projekti značajno utiču. Nova preporuka ACER-a o CBCA definiše dobre prakse (za predlagače projekata i za nacionalne regulatorne agencije) za zahteve za dodelu zajedničkih troškova.

## Energetski regulator traži od javnosti doprinos o novoj strategiji

**DABLIN** - Regulatorno telo za gas i električnu energiju Republike Irske zatražilo je dokaze i doprinos javnosti i poslovanja pre finalizacije nove strategije potražnje za energijom koja će transformirati odnos prema potrošnji električne energije, prenosi 21. juna **RTE News**.



Komisija za energetske regulative pokrenula je konsultacije sa ciljem da ostvari značajne uštede u emisijama stakleničkih gasova ohrabrujući ljude i preduzeća da postanu fleksibilniji u načinu i vremenu korišćenja električne energije.

Strategija je da se potražnja za električnom energijom bliže uskladi s periodima kada je dostupna niskouglednična obnovljiva električna energija.

Postoje jasni znakovi da je revolucija u korišćenju električne energije već u toku, sa 1,3 miliona pametnih brojlara koji su već instalisani širom zemlje i 13% korisnika električne energije sa prelaskom na uslugu pametne električne energije.

Plan klimatskih akcija nametnuo je obavezu da se do 2025. godine osigura da 15-20% potražnje za električnom energijom bude fleksibilno, a do 30% fleksibilno do 2030. godine.

Predložena strategija će zahtevati daleko veći fokus na iskorišćavanju pametnih brojlara kako bi se podstakla dalja fleksibilnost domaćinstava i malih i srednjih preduzeća.

Fokus u poslovnom sektoru će biti na podsticanju fleksibilnosti potražnje i odgovora na nivou distributivne mreže.

## Proizvodnja i potrošnja uglja u EU u porastu u 2022.

**BRISEL** - U 2022. godini proizvodnja i potrošnja uglja u EU nastavili su rast, dostigavši 349 miliona tona (+5% u odnosu na prethodnu godinu) i 454 miliona tona (+2%), respektivno, objavila je 22. juna EU statistička služba **Eurostat**.

Ovaj oporavak je započeo 2021. godine i uglavnom je bio podstaknut lignitom, čvrstim fosilnim gorivom s niskim sadržajem energije koje pripada većoj kategoriji mrkog uglja.



EU je 2022. proizvela 294 miliona tona mrkog uglja (više od 6% u odnosu na 2021.). Danas mrki ugalj

proizvodi 9 članica EU, a Nemačka je glavni proizvođač sa oko 44% ukupne proizvodnje mrkog uglja u EU. Ostale zemlje članice koje proizvode mrki ugalj su Poljska (19%), Bugarska (12%), Češka (11%), Rumunija, Grčka, Mađarska, Slovenija i Slovačka.

Brojke potrošnje lignita i mrkog uglja su vrlo slične proizvodnji, jer se ovim vrstama uglja obično ne trguje, već se koriste u zemlji za proizvodnju električne energije.

Za kameni ugalj, kategoriju uglja sa većim energetske sadržajem, proizvodnja u EU dostigla je skoro 55 miliona tona u 2022.

Trenutno su u EU ostala samo dva proizvođača kamenog uglja: Poljska i Češka.

Gotovo dve trećine ukupne potrošnje kamenog uglja u EU u 2022. godini činile su Poljska (38%) i Nemačka (25%), a slede Italija, Holandija, Francuska, Španija i Češka.

## DOSIJE: Šta EU energetske politici donose novi parlamentarni izbori?



**BRISEL** - Na izborima za Evropski parlament iduće godine, građani iz cele Evropske unije će glasati za oblikovanje klimatske i energetske politike bloka u godinama koje vode do klimatskog cilja do 2030.

U protekle četiri godine, Evropska unija je transformisala ključna područja svog klimatskog i energetske zakonodavstva u okviru Zelenog dogovora – evropske strategije da postane prvi klimatski neutralan kontinent do 2050., piše klimatski portal *Clean Energy Wire*

Sledeća izvršna vlast EU moraće da osigura da 27-člani blok prelazi od reči do dela kako bi implementirao ambicioznu politiku. Ankete kontinuirano pokazuju da birači vide klimatske promene kao ključnu pretnju s kojom se kontinent i blok suočavaju, iako zelena transformacija postaje sve više politizirana.

Klimatske akcije kao što su pravila o tome kako ljudi greju svoje domove ili koji način prevoza koriste sve više utiču na svakodnevni život građana.

**Ovaj dosije naglašava kakvu bi ulogu klimatska i energetska politika mogla imati u zemljama članicama uoči izbora za Evropski parlament 2024., koji će se održati između 6. i 9. juna.**

Strahovi o troškovima života postavili su scenu za teške debate o klimi godinu dana prije izbora u EU 2024

Svojom strategijom Green Deal-a da Evropa učini klimatski neutralnom do 2050. godine, odlazeća izvršna vlast EU je ponovila ulogu 27-člane unije koja ima vodeću ulogu u klimi.



**Pitanja i odgovori** – Francuzi rastrzani između straha od cene energije i klimatskih pretnji godinu dana pre glasanja u EU

Za godinu dana, francuski građani će izaći na birališta kako bi se izjasnili o sastavu Evropskog parlamenta, zajedno sa građanima iz cele EU. Energetska i klimatska politika mogle bi igrati odlučujuću ulogu na izborima, jer će visoki računi za energiju verovatno ostati dok rat u Ukrajini besni, a ekološki aktivisti izlaze na ulice kako bi vladu gurnuli ka brzom dekarbonizaciji.

Za Francuze, strah od visokih računa s jedne strane i vrućine s druge strane će uticati na njihov izbor. Komentatori očekuju da će evropski izbori ličiti na nacionalnu političku debatu uoči sledećih predsedničkih izbora u Francuskoj. Ankete sugerišu da bi sadašnja vlada ponovo mogla da stane iza desnih nacionalista kao na evropskim izborima 2019.



**Pitanja i odgovori** – Klima bi mogla dobiti samo sporadičnu pažnju jer će ekonomija dominirati hrvatskom "super izbornom godinom" Evropski parlamentarni izbori 2024. pokrenuće ono što je za Hrvatsku nazvano "super izborna godina", zajedno sa parlamentarnim i predsedničkim glasovima kasnije tokom godine. Politički analitičari očekuju žestoku debatu jer će se političari fokusirati na pitanja kao što su kako se nositi s rastućim troškovima života takođe zbog do skora visokih cena energije. Manje je verovatno da će klimatske promene biti samostalna tema u predizbornim kampanjama. Privlači samo sporadičnu pažnju kako u medijima tako i u politici, obično kada je zemlja suočena s ekstremnim vremenskim prilikama.



**Pitanja i odgovori** – Nemačka se suočava sa žestokim debatama o klimatskoj politici na izborima za EU 2024

Klimatske promene bile su glavno pitanje nemačkih glasača na poslednjim evropskim izborima 2019., nakon letnih vrućina i niza snažnih protesta studentskih aktivista Friday for Future. U junu 2024., međutim, mogla bi se desiti drugačija vrsta „klimatskih izbora“: mnogi glasači su više zabrinuti za pitanja poput krize troškova života ili sigurnosne politike nakon ruske invazije na Ukrajinu. Intenzivne javne debate o vladinom predlogu za efikasnu zabranu novih toplana na mazut i gas pokazale su da bi se tenzije mogle intenzivirati jer građani vide da njihov svakodnevni život sve više utiče na klimatske promene. Regionalni izbori u nekoliko istočnonemačkih saveznih država kasnije 2024. godine, gde su populističke i krajnje desničarske stranke posebno iskoristile strah ljudi od promena i visokih cena, mogli bi doprineti napetom okruženju.



